Nr 12.

Ankom till riksdagens kansli den 18 april 1923 kl. 11 f. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om vissa ändringar i lagen om försäkring för olycksfall i arbete.

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 47, vilken behandlats av andra lagutskottet, har herr *af Ekenstam* hemställt, att riksdagen måtte vidtaga de ändringar i 4, 9, 15, 16 och 29 §§ i lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete, vilka innefattas i följande, uti motionen upptagna förslag till avfattning av nämnda paragrafer:

4 §.

Försäkringen äger — — — — — — — — — — — i det bolag.

Arbetsgivare åligger att, därest hans arbetare icke skola vara försäkrade i riksförsäkringsanstalten, vid mantalsskrivningarna uppgiva, i vilket bolag han försäkrat dem.

9 §.

Den årliga arbetsförtjänst, som i 6 och 7 §§ omförmäles, skall anses vara lika med den skadade personens senast påförda taxeringsbelopp för inkomst av arbete. För den, som fyllt tjugu år och icke är upptagen i taxeringslängd eller påförts ett taxeringsbelopp av mindre än 600 kronor, skall detta belopp beräknas såsom minsta årliga arbetsförtjänst. För yngre person må årliga arbetsförtjänsten bestämmas efter skälighetsprövning med tagen hänsyn till vanlig upptaxering för tjuguårig man eller kvinna med motsvarande arbete.

Överstiger den — — — — — — — — — — — detta belopp.

Med den — — — — — — — — — — årliga arbetsförtjänsten.

15 §.

Avgift för försäkring enligt denna lag skall, evad försäkringen omfattar en eller flera arbetare, av försäkringsinrättningen bestämmas till be-

lopp, som med hänsyn till arbetets farlighet i allmänhet och till de särskilda förhållanden, under vilka det bedrives, efter försäkringstekniska grunder prövas vara erforderligt för betäckande av den risk, som försäkringen avser, med tillägg av ett belopp, motsvarande omkostnaderna för försäkringen; och kan förty avgiften ökas eller minskas, i den mån förändring i försäkringsrisken eller omkostnaderna äger rum.

Är arbetsgivare — — — — — försäkringsinrättningen godkännes.

Användes arbetare — — — — — — — — — — alla för en.

16 §.

Såsom bidrag — — — — — — — — — — 11 § omförmäles.

Försäkringsbolag, som i 4 § avses, är ock skyldigt att till statsverket erlägga bidrag till bestridande av omkostnader för försäkringsrådet. Bidraget erlägges för varje räkenskapsår efter årets utgång på tid och sätt, som av Konungen bestämmes, med belopp, motsvarande en procent av summan av försäkringsavgifterna, beräknade utan hänsyn till avdrag, som i 11 § omförmäles, för de i bolaget under räkenskapsåret tagna försäkringar.

Övriga omkostnader för försäkringsrådets verksamhet bestridas av statsmedel.

29 §.

Angående försäkring i bolag, som i 4 § avses, gäller, förutom vad eljest i denna lag och i lagen om försäkringsrörelse är stadgat:

1) att försäkringen — — — — — — av året;

2) att försäkringen — — — — — — samtliga arbetare;

3) att, där bolaget beslutat antaga ny delägare eller delägare ur bolaget utträtt, uppgift därom skall lämnas till riksförsäkringsanstalten inom tid och enligt formulär, som av försäkringsrådet fastställas; samt

4) att bolaget åligger att för varje kalenderår, inom åtta månader efter årets utgång, till riksförsäkringsanstalten enligt formulär, som av anstalten fastställes, lämna uppgifter angående delägare i bolaget, de av dem använda arbetare, som varit under försäkringen inbegripna, och inträffade olycksfall i arbete ävensom i övrigt att när som helst på begäran av försäkringsrådet lämna uppgifter om delägare eller arbetare eller om olycksfall.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för ifrågavarande hemställan, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till motionen.

Utskottet har i den ordning, § 46 riksdagsordningen föreskriver, begärt yttranden *dels* av försäkringsrådet och riksförsäkringsanstalten så vitt angår ändringsförslagen beträffande 4, 9 och 29 §§ i förevarande lag och *dels* av försäkringsinspektionen i vad motionen avser ändring i 4 och 29 §§ i lagen. Redogörelse för de inkomna yttrandenas huvudsakliga innehåll lämnas här nedan i samband med behandlingen av de särskilda ändringsförslagen.

Dessa hänföra sig till bestämmelserna i lagen beträffande *dels* beräknandet av den årliga arbetsförtjänsten för skadad person enligt lagens 9 §, *dels* de ömsesidiga olycksfallsförsäkringsbolagens uppgiftsskyldighet till riksförsäkringsanstaltalten, *och dels* samma bolags bidrag till riksförsäkringsanstaltens och försäkringsrådets förvaltningskostnader.

Ändringsförslag beträffande beräknandet av den årliga arbetsförtjänsten för skadad person (9 §).

Redogörelse för gällande bestämmelser.

För bedömande av innebörden i motionärens ändringsförslag i denna del återgivas här till en början de tre första styckena av 9 § i lagen, vilka av motionären avsetts att ersättas med ett av honom föreslaget, ovan återgivet första stycke, och vilka i den lydelse desamma erhållit genom lag den 15 juni 1922 hava följande avfattning:

Den årliga arbetsförtjänst, som i 6 och 7 §§ omförmäles, utgör hela den avlöning — vinstandelar, där sådana förekommit, inräknade — som den skadade under ett år, räknat tillbaka från olycksfallet, åtnjutit av arbetsgivaren i den verksamhet, i vilken olycksfallet inträffat. Har under längre eller kortare tid av året den skadade icke av arbetsgivaren använts till arbete eller kan avlöningen för någon tid av året på grund av bristfällig utredning eller av annan anledning ej bestämmas, beräknas avlöning för den tid till belopp, som med hänsyn till avlöningen i arbetsorten under motsvarande tid för en arbetare av samma arbetsförmåga och med liknande arbete som den skadades vid olycksfallet eller, där avlöningen för arbete inom den skadades yrke under sådan tid måste antagas hava varit väsentligt högre, med hänsyn härtill eller eljest med hänsyn till omständigheterna prövas skäligt. Lag samma vare, där den skadade under någon tid av året på grund av tillfälligt övertidsarbete eller annat särskilt förhållande åtnjutit väsentligt högre avlöning eller på grund av sjukdom eller annan oförvållad anledning åtnjutit väsentligt lägre avlöning än sådan arbetare eller där vid tiden för olycksfallet hans arbetsförmåga redan var

nedsatt på grund av tidigare olycksfall i arbete, så ock där den skadade för yrkesutbildning eller endast tillfälligtvis använts till det arbete, i vilket olycksfallet inträffat.

Har den skadade ej fyllt aderton år, må vid bestämmande av livränta den årliga arbetsförtjänsten ej beräknas till lägre belopp än som motsvarar den arbetsförtjänst, som han med hänsyn till arten av sitt arbete vid tiden för olycksfallet skäligen kan antagas hava kommit att åtnjuta vid nämnda ålder, därest olycksfallet ej inträffat.

Utgöres avlöning helt eller delvis av naturaförmåner, uppskattas dessa förmåners värde efter de i arbetsorten gällande priser eller efter andra grunder, som finnas tillämpliga.»

Till nu återgivna stycken av paragrafen sluter sig ett fjärde stycke, vars avfattning, i händelse av bifall till motionen i nu förevarande del, jämväl skulle behöva undergå ändring, ehuru sådant ej av motionären föreslagits. Detta styckes nuvarande lydelse är följande:

»Överstiger den årliga arbetsförtjänsten tvåtusenfyrahundra kronor, tages det överskjutande beloppet icke i beräkning. Understiger den årliga arbetsförtjänsten fyrahundrafemtio kronor, skall den beräknas till detta belopp.»

Motionärens ändrings-förslag.

Till stöd för sitt ändringsförslag i fråga om 9 § har motionären anfört, att föreskrifterna i samma paragraf visat sig särdeles svåra att tillämpa rättvist dels då det gällt arbetare, som icke hade fast anställning, och dels i avseende å fast anställda arbetare beträffande rätta värdet av dem tillförsäkrade naturaprestationer.

Beträffande den förra frågan gör motionären gällande, att för den, som tillfälligtvis arbetar åt försäkringspliktiga arbetsgivare, men annars utför arbete för egen del eller åt icke försäkringspliktiga arbetsgivare, såsom t. ex. föräldrar, innebure de nu gällande bestämmelserna en betänklig orättvisa i jämförelse med vad som gällde beträffande andra, i övrigt likställda arbetare. Den förstnämndes ersättning för förlust av arbetsförmåga ställdes nämligen i förhållande allenast till den förtjänst, han erhölle såsom arbetare åt försäkringspliktiga personer, men ej till hela hans genom arbete antagliga årsinkomst. Utsträckning av ersättningsrätten i detta fall syntes motionären rättvis och lämplig, ehuruväl vederbörande försäkringsanstalter i detta fall hade svårt att genom premier utfå nödigt vederlag för den ökade risken.

Angående åter svårigheten att beräkna värdet av arbetare tillkommande naturaförmåner anför motionären, att erfarenheten gång efter

annan visat, att vid mera långvarig sjukdom eller vid invaliditet naturaförmåner och vinstandelar uppskattades till högsta möjliga belopp utan hänsyn till de uppgifter, som lämnats för försäkringen. Försäkringsanstalten hade följaktligen fått svara för högre risk än som tagits i beräkning vid premiernas bestämmande, vilket ju ej kunde vara rättvist, om det överhuvudtaget vore meningen, att premiebetalningen skulle rättas efter risken.

En lämplig anordning i hithörande avseenden skulle enligt motionärens förmenande vinnas genom att den taxerade årsinkomsten av arbetet bleve normen för både premiebetalningen och skadeersättningen. Vetskapen om att utgående olycksfallsersättningar komme att bestämmas efter taxeringen skulle utan tvivel medverka till att de deklarationer, som ligga till grund för taxeringen, bleve vida mera noggranna än vad ofta nu vore fallet.

För att emellertid de lägsta inkomsterna, vare sig de vore taxerade eller ej, icke skulle medföra alltför knappa ersättningsbelopp, vore lämpligt bestämma, att mindre än 600 kronor ej finge beräknas såsom årlig arbetsförtjänst, även om denna i verkligheten ansetts understiga detta belopp.

I sitt till utskottet avgivna yttrande har försäkringsrådet rörande motionärens ifrågavarande ändringsförslag anfört följande: *Försäkringsrådet.*

»Såsom ett av motiven till den föreslagna ändringen av 9 § anger motionären den orättvisa, vartill tillämpningen av paragrafens bestämmelser skulle leda för arbetare, som endast tillfälligtvis utför arbete för försäkringspliktig arbetsgivares räkning, men eljest arbetar för egen del eller åt icke försäkringspliktig arbetsgivare t. ex. åt föräldrar. Motionären synes härvid hava förbisett den ändrade lydelse, som första stycket av denna paragraf erhållit genom lagen den 15 juni 1922. Denna förändring vidtogs nämligen just i det av motionären angivna syftet.

Den andra av motionären uppgivna svårigheten i fråga om tillämpningen av 9 § avser beräkningen av värdet av naturaförmåner, som kunna ingå i en arbetares avlöning. Där naturaförmåner ingå i avlöningen, åligger det givetvis försäkringsinrättningen att, innan definitiv premiereglering sker, infordra nödiga uppgifter rörande dessa förmåner samt att värdesätta desamma med hänsyn till de grunder, efter vilka ersättning skall beräknas. Några större svårigheter synas icke härav behöva föranledas.

Vad motionären anför rörande olägenheter för försäkringsinrättningarna i fråga om försäkringsavgifternas beräkning vid tillfälligt arbete, beror på ett missförstånd, då den i vanlig ordning beräknade avgiften för sådant arbete täcker risken för den tid, huru kort den än må vara, som arbetet pågår. Annorlunda förhåller det sig i de fall, då minderåriga användas till arbete i ett företag. I sådant fall skulle visserligen förlust för försäkringsinrättningen kunna uppkomma, om till grund för försäkringsavgiftens beräknande lägges den minderåriges verkliga arbetsförtjänst. För att skydda sig mot eventuell förlust av

dylik art bör därför försäkringsinrättningen, såsom ock merendels sker, vid premiernas bestämmande för varje arbetsgivare taga hänsyn till den omfattning, i vilken minderåriga användas till arbete inom hans företag eller inom yrket.

Motionärens förslag till sådan ändring i 9 §, att den årliga arbetsförtjänsten, som omförmäles i 6 och 7 §§, skulle bestämmas efter den skadades senast påförda taxeringsbelopp för inkomst av arbete — vilket belopp alltså också i varje fall skulle läggas till grund för beräkning av försäkringsavgiften — synes försäkringsrådet icke kunna förordas. Med tillämpning av en sådan bestämmelse skulle arbetsförtjänsten och därigenom ersättningen, såsom motionären också synes medgiva, i många fall tydligen komma att bliva väsentligt lägre än enligt nuvarande regler. Arbetsgivaren, som i allmänhet utan större svårighet kan i varje fall, där sådant med hänsyn till försäkringen fordras, lämna uppgifter om de hos honom anställda arbetarnas avlöning, arbetstid m. m., skulle enligt ändringsförslaget nödgas icke endast att vid anmälan om olycksfall skaffa sig upplysning om den skadades taxering för inkomst av arbete utan ock att i varje fall för avgiftsbestämning förskaffa sig upplysning om taxeringen rörande samtliga hos honom anställda arbetare. Även häradsskrivare och andra taxeringsmyndigheter skulle i synnerligen hög grad betungas genom dylika uppgifters lämnande. För övrigt motsvarar icke det, som från olycksfallsförsäkringssynpunkt bör betraktas såsom årlig arbetsförtjänst, vad som i skatteförordningarna anses såsom inkomst av arbete. I sådan inkomst ingår nämligen jämväl inkomst av livränta eller pension eller undantagsförmån ävensom inkomst av rörelse eller yrke.

Då försäkringsrådet således anser sig böra avstyrka motionärens yrkande att beräkna skadad arbetares arbetsförtjänst efter senast påförda taxeringsbelopp för inkomst av arbete, torde rådet icke behöva ingå på vissa andra av motionären framställda förslag till ändring av 9 §, vilka förslag stå i samband med detta yrkande.»

Riksförsäkringsanstalten.

Riksförsäkringsanstalten har i likhet med försäkringsrådet anmärkt, att motionärens uttalanden i det av försäkringsrådet först berörda hänseendet syntes hänföra sig till förhållandena före tillkomsten av den ändring, som 9 § undergått genom lag den 15 juni 1922, samt har vidare i nu förevarande del anfört följande:

»Vidkommande i övrigt motionärens yrkande, att den årliga arbetsförtjänst, som i lagens 6 och 7 §§ omförmäles, skall anses vara lika med den skadade personens senast påförda taxeringsbelopp för inkomst av arbete, må framhållas, att detta belopp endast i jämförelsevis få fall kan anses såsom någon tillförlitlig mätare på den arbets- eller förvärvsförmåga, som den skadade haft före ett honom övergånget olycksfall. Åsyftar man, såsom överallt inom den moderna sociala olycksfallsförsäkringen, att erhålla en möjligast tillfredsställande sådan mätare, äro, såvitt riksförsäkringsanstalten kan finna, de grunder för arbetsförtjänstens beräknande, som angivas i lagens 9 § — sådan denna § numera lyder — avgjort att föredraga framför den av motionären föreslagna metoden. Enligt sagda lagrum beredes nämligen möjlighet att beakta icke blott av den skadade

faktiskt uppburen inkomst av arbete under ett år, året närmast före olycksfallet, utan även andra den skadades förhållanden, såsom brist på arbetsinkomst på grund av sjukdom, arbetslöshet, värnplikt m. m. Härtill kommer, att i allmänhet icke ens den faktiskt åtnjutna inkomsten av arbete kommer i betraktande vid taxeringen, varvid ju vissa avdrag få göras. Den för vederbörande utfärdade debetsedeln utvisar i allmänhet icke heller det taxerade, utan endast det beskattningsbara beloppet. För kännedom om det taxerade beloppet skulle därför erfordras, att i allmänhet i varje fall införskaffades eller till försäkringsinrättningens förfogande på annat sätt ställdes utdrag ur taxeringslängden. Ett avsevärt ökat besvär och ökad tidsutdräkt med ersättningarnas utbetalande skulle således i varje händelse bli följden av en sådan ordning, som den av motionären föreslagna.

Redan enligt 37 § i nu gällande lag gäller visserligen provisoriskt och »intill dess särskild lag om sjukförsäkring må varda genomförd», att sjukpenning, som under den s. k. karenstiden, de 35 första dagarna efter dagen för olycksfallet, skall utgå till skadad arbetare, skall bestämmas med stöd av den enligt lagen om allmän pensionsförsäkring vederbörande påförda pensionsavgiften, vilken ju bestämmes vid taxeringen och därefter angives å debetsedeln. Men från en sådan provisorisk, i och för sig otillfredsställande och till sina verkningar ofta orättvis anordning är steget synnerligen långt, till att beträffande de enligt lagen utgående ersättningar i övrigt i form av sjukpenning och livränta använda motsvarande beräkningsgrund.

Enligt motionen skulle emellertid den taxerade årsinkomsten av arbete bli »normen både för premiebetalningen och skadeersättningen.» Då något dylikt, i vad premiebetalningen angår, icke låter sig göra utan att de premiedebiterande försäkringsinrättningarna erhålla kännedom om samtliga hos dem försäkrade arbetares taxeringsförhållanden, d. v. s. om taxeringarna för sammanlagt över 1,200,000 arbetare, om vilka föreliggande taxeringsresultat sålunda skulle införskaffas och bearbetas, torde det, frånsett annat, ligga i öppen dag, att riksförsäkringsanstaltens och de övriga ifrågavarande försäkringsinrättningarnas förvaltningskostnader åtminstone ej skulle komma att minskas genom motionärens förslag i denna del.

Vad särskilt beträffar motionärens uttalanden rörande de i lagens 9 § andra stycket angivna grunderna för beräkning av värdet av naturaförmåner, ger den vid taxeringen skedda och av försäkringsinrättningen alldeles okända uppskattningen av dem uppenbarligen ingen som helst möjlighet för försäkringsinrättningen att ställa dem i någon särskild relation till den premie, som för dem bör beräknas.

Utskottet.

I likhet med försäkringsrådet och riksförsäkringsanstalten vill utskottet framhålla, att den genom lag den 15 juni 1922 vidtagna, å förslag av socialförsäkringskommittén grundade samt av utskottet i dess utlåtande nr 21 vid fjolårets riksdag tillstyrkta ändring av 9 § i lagen, på sätt av propositionen nr 39 till samma års riksdag närmare framgår, avsåg bl. a. att råda bot just å de av motionären nu påpekade missförhållan-

dena i fråga om beräknandet av den årliga arbetsförtjänsten för skadad person, som endast tillfälligt arbetade åt försäkringspliktig arbetsgivare, men annars utförde arbete för egen räkning eller åt icke försäkringspliktiga arbetsgivare. Som de i motionen i denna del förekommande uttalandena synas hänföra sig till den förutvarande lydelsen av lagrummet, finner utskottet vad därutinnan i motionen anförts ej vara ägnat att föranleda ändring i lagrummets nuvarande avfattning. De skäl, som motionären i övrigt anfört för det i motionen framförda förslaget att ersätta nu gällande bestämmelse i fråga om beräknandet av den årliga arbetsförtjänsten för skadad person med en generell föreskrift, att samma arbetsförtjänst skulle anses vara lika med den skadade personens senast påförda taxeringsbelopp för inkomst av arbete, äro ej heller av beskaffenhet att å sagda skäl kan grundas en tillstyrkan av berörda förslag. De erinringar, som av försäkringsrådet och riksförsäkringsanstalten gjorts emot en dylik omläggning av nu gällande bestämmelser härutinnan, synas utskottet på ett övertygande sätt hava klarlagt, att den sålunda ifrågasatta omläggningen i sina verkningar skulle visa sig långt ifrån tillfredsställande.

Under erinran att det minimibelopp, vartill den årliga arbetsförtjänsten enligt förevarande lagrum skall beräknas, genom lagändring, som trätt i kraft den 1 januari 1920, höjts från 300 till 450 kronor, finner utskottet ej anledning att på grundval av den föreliggande motionen tillstyrka det däri innefattade förslaget att nu ytterligare höja samma minimibelopp från 450 till 600 kronor.

Genom den ändring av § 9, som vidtogs genom lagen den 15 juni 1922, infördes det i andra stycket av paragrafen inrymda stadgandet, att vid bestämmandet av livränta för skadad, som ej fyllt 18 år, den årliga arbetsförtjänsten ej skulle beräknas till lägre belopp än som motsvarade den arbetsförtjänst, som han med hänsyn till arten av sitt arbete vid tiden för olycksfallet skäligen kunde antagas hava kommit att åtnjuta vid nämnda ålder, därest olycksfallet ej inträffat. Att, på sätt i motionen utan anförande av några som helst motiv föreslagits, nu höja åldersbestämningen i detta avseende från 18 till 20 år synes utskottet vara uteslutet.

Förslag om inskränkning i de ömsesidiga olycksfallsförsäkringsbolagens uppgiftsskyldighet till riksförsäkringsanstalten jämte därmed sammanhängande förslag om ökad uppgiftsskyldighet för arbetsgivare vid mantalsskrivningarna (29 och 4 §§).

Enligt 29 § i lagen äro de ömsesidiga olycksfallsförsäkringsbolagen pliktiga att till riksförsäkringsanstalten lämna vissa, i punkterna 3) och 4) av samma paragraf närmare angivna uppgifter.

Motionärens ändrings-förslag.

Motionärens ändringsförslag i denna del avser beträffande punkten 3), att det skulle tillkomma försäkringsrådet i stället för, såsom enligt punktens nuvarande lydelse är fallet, riksförsäkringsanstalten att fastställa tid och formulär för avgivande av i punkten omförmälda uppgifter från hithörande bolag angående antagande från deras sida av nya delägare samt utträde av delägare ur desamma. Beträffande punkten 4) avser ändringsförslaget, att de ömsesidiga bolagens nuvarande skyldighet att — utöver dem för varje kalenderår inom viss tid efter årets utgång åliggande uppgiftsskyldighet till riksförsäkringsanstalten angående delägare i bolagen, de av dem använda, under försäkringen inbegripna arbetare och inträffade olycksfall i arbete — när som helst på begäran av riksförsäkringsanstalten eller försäkringrådet lämna uppgifter om delägare eller arbetare eller om olycksfall skulle begränsas att gälla enbart försäkringsrådet.

I samband med förslaget till nu angivna ändringar i fråga om de ömsesidiga bolagens uppgiftsskyldighet till riksförsäkringsanstalten har av motionären tillika föreslagits, att till 4 § i lagen måtte såsom andra stycke fogas ett ovan återgivet tillägg, inrymmande åläggande för arbetsgivare, att, därest hans arbetare icke skulle vara försäkrade i riksförsäkringsanstalten, vid mantalsskrivningarna uppgiva, i vilket bolag han försäkrat dem.

Till stöd för ändringsförslagen beträffande 29 och 4 §§ har av motionären anförts i huvudsak följande:

Enligt 29 § i lagen ålåge det de ömsesidiga bolagen gentemot riksförsäkringsanstalten en ganska omfattande uppgiftsskyldighet. Denna bestämmelse hade sin grund i ålderdoms- och invaliditetskommitténs betänkande, där det hette, »att bearbetningen av det statistiska materialet måste tillkomma riksförsäkringsanstalten av den anledningen, att anstalten skulle hava icke allenast att med ledning av detsamma bestämma och i den mån erfarenheten därtill föranleder justera indelningen i farlighetsklasser samt bestämma försäkringsavgifternas storlek för sina egna försäkringar utan även att skapa en fast grundval för arbetsgivarbolagens verksamhet i motsvarande hänseende samt med hänsyn till stadgandet om förvaltningsbidrag från arbetsgivarbolagen till riksförsäkringsan-

stalten; någon del av bidragen för dessa bolag får även tänkas såsom bidrag till uppehållande av riksförsäkringsanstaltens arbete för åstadkommande av det nödiga statistiska underlaget för premiers bestämmande och till dess verksamhet i övrigt för befrämjande av det gemensamma ändamålet». Efter nu gångna års förlopp erhölle man från de ömsesidiga bolagen enstämmigt det yttrande, att den dem åliggande uppgiftsplikten vore av den vidlyftiga beskaffenhet, att den därav härflytande nyttan icke i något avseende kunde motivera den, samt att, om den av riksförsäkringsanstalten uppgjorda statistiken icke kunde motsvara besvär och kostnader för de ömsesidiga bolagen, det s. k. gemensamma ändamålet ännu mindre kunde göra det. Riksförsäkringsanstalten förfore nämligen icke så, att de ömsesidiga bolagen finge förnimmelse av att något gemensamt intresse bunde dem samman. Då således hela grunden för bestämmelsen om uppgiftsplikt bortfallit, borde både klokhet och rättvisa mana till att låta den åtminstone förminskas till vad som erfordrades för fullständig olycksfallsstatistik. Emellertid måste man i detta sammanhang taga hänsyn till, att riksförsäkringsanstalten ansåge sig hava till uppgift att hålla fullständig arbetsgivarförteckning för hela riket. De ömsesidiga bolagen, som bidragit härtill, hade nog mer än en gång erhållit erinran om att deras uppgifter varit ofullständiga. Av från riksförsäkringsanstalten gjorda uttalanden framginge, att riksförsäkringsanstalten ansåge sitt arbete och besvär betydligt ökat genom uppgifterna från de ömsesidiga bolagen. Under sådana förhållanden syntes vara lämpligast, att ifrågavarande förteckning finge föras i det närmaste oberoende av de ömsesidiga bolagen. Detta kunde ske genom att ålägga arbetsgivarna anmälningsplikt angående var de hade sina arbetare försäkrade för olycksfall i arbete. Detta kunde lämpligen göras vid mantalsskrivningarna, då arbetsgivarna å särskilda blanketter skulle utsätta, varest deras försäkring skulle gälla, och för vilket antal arbetare försäkring erfordrades. Dessa blanketter skulle sedermera av häradsskrivarna insändas till riksförsäkringsanstalten. Då ömsesidiga bolag icke ansåges berättigade att annat än vid nyår bevilja inträde åt nya delägare, skulle framtida uppgiftsskyldigheter angående delägare bliva lindrigare för bolagen och under pågående år stanna vid ett fåtal.

Försäkringsrådet.

I sitt över motionen avgivna yttrande har försäkringsrådet beträffande ändringsförslaget i vad anginge 29 § punkten 3) anmärkt, att enligt nu gällande bestämmelser kunde ändring i formulär, som fastställts av riksförsäkringsanstalten, liksom i anstaltens beslut rörande tid, inom vilken uppgift skall ingivas, vinnas genom hänvändelse till försäkringsrådet. Då denna anordning syntes rådet vara att föredraga framför den av motionären föreslagna, kunde rådet icke tillstyrka det ifrågavarande ändringsförslaget.

Beträffande ändringsförslaget i vad anginge 29 § punkten 4) har försäkringsrådet framhållit, att utöver de varje kalenderår avseende uppgifterna, ytterligare uppgifter kunde erfordras ej endast för komplettering av förut

lämnade årsuppgifter, utan även för bedömande inom anstalten av skada i sådana fall, där den skadade förut skadats till följd av olycksfall i arbete under tid, då han varit försäkrad i bolag o. s. v. Motsvarande skyldighet att bistå bolagen med lämnande av erforderliga uppgifter torde i huvudsak utan lagbestämmelse kunna anses åligga anstalten i dess egenskap av ett statens ämbetsverk. Då sålunda genom den av motionären i förevarande punkt föreslagna ändringen väsentliga svårigheter skulle kunna uppkomma för försäkringsverksamheten, kunde samma ändring av försäkringsrådet icke tillstyrkas.

Vad därefter anginge det föreslagna tillägget till 4 § har försäkringsrådet, då enligt motionärens förslag skyldighet för bolagen att till riksförsäkringsanstalten anmäla delägares in- och utträde m. m. skulle bibehållas, funnit svårt att förstå vad gagn den föreslagna bestämmelsen skulle kunna medföra. Tilläggsbestämmelsen komme ju endast att hava till följd en ytterligare och därjämte onödig uppgiftsskyldighet för arbetsgivarna samt medföra ökning av mantalsskrivningsarbetet.

Försäkringsinspektionen.

I sitt över motionen avgivna yttrande har försäkringsinspektionen — under framhållande att enligt motionen de ömsesidiga bolagen ej befriats från den dem enligt 29 § punkterna 3) och 4) åliggande uppgiftsskyldigheten — förklarat sig finna, att vad motionären föreslagit icke realiserade det syfte, som att döma av motionens motivering föresvävat honom, nämligen att göra bolagen mindre beroende av riksförsäkringsanstalten. Men försäkringsinspektionen ansåge sig böra rikta uppmärksamheten på att detta syfte syntes kunna uppnås på den väg, som motionären anvisat genom sitt förslag angående 4 §, om detsamma något modifierades och kompletterades. På grund av den erfarenhet, som vunnits vid inspektioner av ifrågavarande försäkringsbolag, kunde försäkringsinspektionen vitsorda, att bolagens uppgiftsskyldighet till riksförsäkringsanstalten vore mycket betungande. Det syntes därför högst önskvärt, att densamma såvitt möjligt inskränktes; och ville försäkringsinspektionen i detta avseende påpeka följande:

»Uppgiftsskyldigheten avser att sätta riksförsäkringsanstalten i stånd dels att utföra den för hela olycksfallsförsäkringen gemensamma statistiken, dels att utöva kontroll över avgiftsdebiteringen.

Såsom det statistiska arbetet nu är ordnat, behöver riksförsäkringsanstalten dels uppgifter om alla bolagsdelägare och om deras i bolagen försäkrade arbetares antal, sysselsättningar och avlöningar, dels fullständiga uppgifter angående alla inträffade skador. Bifogade formulär giva en föreställning om dessa upp-

gifters omfattning. Det synes försäkringsinspektionen, att man skulle kunna ordna arbetet så, att bolagen befriades från att lämna alla dessa uppgifter, nämligen om man i stället ålade dem skyldighet att var för sig statistiskt bearbeta sin egen erfarenhet och att meddela riksförsäkringsanstalten resultatet i sådan form, att de olika bolagens statistiska siffror kunna av riksförsäkringsanstalten sammanföras med dess egna siffror. För det ändamålet måste den statistiska bearbetningen göras efter en gemensam plan. Då varje bolag även nu måste för sin egen premiesättning statistiskt bearbeta sin egen erfarenhet, innebär en sådan ordning en arbetsbesparing motsvarande allt det arbete, som de nu fordrade uppgifterna medföra — besväret för bolagen att meddela riksförsäkringsanstalten sina siffror är naturligtvis ytterst ringa. Och även riksförsäkringsanstaltens arbete minskas, i det att den endast behöver bearbeta sin egen erfarenhet — arbetet med sammanförandet av bolagens och anstaltens statistiska siffror är obetydligt.

Om på detta sätt bolagens uppgifter ej längre erfordras för åstadkommande av den gemensamma statistiken, uppstår frågan, om de äro nödvändiga för riksförsäkringsanstaltens avgiftsdebitering.

Riksförsäkringsanstalten söker nu åstadkomma en fullständig förteckning över alla landets c:a 350,000 arbetsgivare. På grundval av detta register verkställer riksförsäkringsanstalten sin avgiftsdebitering, varvid naturligtvis de, som äro delägare i något bolag, skola uteslutas. Såsom det nu är ordnat, behöver riksförsäkringsanstalten alltså känna bolagens delägare, vilken kännedom den nu får genom bolagens anmälningar.

Det åligger redan nu mindre arbetsgivare (med högst 4 arbetare) att vid mantalsskrivningen uppgiva antalet av de arbetare, som de haft under det löpande året, samt deras fördelning på olika arter av arbetare. På grund av dessa uppgifter och de upplysningar, som vid förrättningen lämnas av kommunalombuden och fjärdingsmännen eller som mantalsskrivningsförrättaren annorledes förskaffar sig, uppgör mantalsskrivningsförrättaren förteckning över dessa arbetsgivare och översänder densamma till riksförsäkringsanstalten.

Från denna uppgiftsskyldighet böra de mindre arbetsgivare befrias, som haft sina arbetare försäkrade i bolag, så att mantalsskrivningsförrättarens förteckning över mindre arbetsgivare endast kommer att upptaga dem, som haft försäkring i riksförsäkringsanstalten. I stället böra såväl mindre som större arbetsgivare, vilka haft försäkring under året i bolag, uppgiva bolagets namn. Mantalsskrivningsförrättaren bör uppgöra förteckningar över de olika bolagens sålunda anmälda försäkringstagare under året. Slutligen bör mantalsskrivningsförrättaren förteckna de större arbetsgivare, som icke anmält sig hava haft försäkring i något bolag under året. På detta sätt bliva alla, som under året varit arbetsgivare inom distriktet, uppförda på någon av mantalsskrivningsförrättarens förteckningar över

a) bolagens försäkringstagare under det löpande året,
b) riksförsäkringsanstaltens större försäkringstagare under det löpande året,
c) riksförsäkringsanstaltens mindre försäkringstagare under det löpande året.

Sedan bolagen granskat de förteckningar, de mottagit från mantalsskrivnings-

förrättarna, skola de vara skyldiga att meddela riksförsäkringsanstalten de oriktigheter, som de funnit däri. Därigenom blir riksförsäkringsanstalten i stånd att korrigera de förteckningar, den erhållit från mantalsskrivningsförrättarna, och kan sedan verkställa vederbörlig efterdebitering av avgifter för mantalsskrivningsåret, där avgifter ej erlagts i förskott.

På detta sätt skulle såväl bolagens som riksförsäkringsanstaltens arbete för avgiftsdebiteringen väsentligt minskas».

Riksförsäkringsanstalten.

I sitt yttrande över motionen har jämväl riksförsäkringsanstalten avstyrkt vad motionären i fråga om 29 och 4 §§ föreslagit; och har riksförsäkringsanstalten såsom motiv härför anfört bl. a. följande:

»I sitt den 25 november 1922 avgivna utlåtande och förslag i anledning av erhållet särskilt uppdrag bland annat att söka åvägabringa förenklingar och besparingar i riksförsäkringsanstaltens organisation har kommittén* icke särskilt ingått på frågan om den officiella olycksfallsstatistiken. Däremot anför kommittén under rubriken 'Ändring av mantalsskrivningsförordningen för minskning av registreringsarbetet' i sagda utlåtande följande: 'Inom kommitténs arbetsutskott har behandlats frågan, huruvida riksförsäkringsanstaltens registertekniska arbeten skulle kunna minskas genom ändring av mantalsskrivningsförordningen'. — 'Anstalten har för vinnande av förenkling och besparing redan vidtagit en del åtgärder, som kunnat verkställas utan rubbning av i ämnet gällande bestämmelser, och vilka åtgärder särskilt avsett vinnande av större tillförlitlighet beträffande uppgifterna i arbetsgivarförteckningarna. Genom vissa förändringar av mantalsskrivningsförordningens bestämmelser, bland annat, genom åläggande av skyldighet jämväl för vederbörande å landsbygden att avgiva skriftlig mantalsuppgift, torde visserligen åtskilligt vara att ytterligare vinna uti nyssberörda avseenden. Då emellertid dessa förändringar äro av ganska vittgående art och kunde inverka på de grunder för en förbättrad folkregistrering, som, i vad desamma beröra socialförsäkringen, av kommittén måste komma att upptagas till övervägande vid avgivande av dess slutliga utlåtande rörande socialförsäkringens enhetliga organisation, har kommittén ansett sig icke nu böra framlägga något förslag i förevarande ämne'.

Vad beträffar den berörda av motionären föreslagna ändringen i lagens 29 § 4 mom., om uppgifters lämnande från bolagen i väsentligen statistiskt syfte, synes densamma, då de i samma mom. huvudsakligen avsedda uppgifter allt fortfarande skulle, såsom för närvarande, av bolagen lämnas direkt till riksförsäkringsanstalten, ej avse någon principiell rubbning beträffande den officiella olycksfallsstatistikens uppgörande genom anstaltens försorg. En sådan rubbning skulle också föranleda betydande olägenheter. Under sådana förhållanden synes det riksförsäkringsanstalten endast kunna betraktas såsom en omgång, ledande till ökat arbete såväl för försäkringsrådet som för anstalten, att de senare i samma mom. avsedda kompletterande uppgifter för sagda ändamål — om delägare i bo-

* Kommittén för socialförsäkringens organisation.

lag, arbetare eller olycksfall — av vilka anstalten för samma ändamål även är i behov, först skulle behöva av bolagen tillhandahållas anstalten genom anlitande av försäkringsrådets medverkan. Detsamma gäller även med hänsyn till de övriga, väsentligen till 29 § 3 mom. hänförliga särskilda fall, då anstalten måste förskaffa sig särskild tillgång till enahanda uppgifter från bolagen. Den sålunda föreslagna anordningen kan i varje fall ej förminska statsverkets ifrågavarande slags kostnader för de ömsesidiga bolagen.

Vidkommande därefter motionärens omförmälda förslag till tillägg till lagens 4 § framgår visserligen av den nämnda kommitténs nyss återgivna yttrande, att vissa mer eller mindre vittgående förändringar i mantalsskrivningsförfarandet kunna tänkas för förenkling av vad för närvarande därutinnan gäller i fråga om olycksfallsförsäkringens praktiska genomförande. Frågan om dylika och andra förändringar kan helt visst också bli aktuell för en eventuell obligatorisk sjukförsäkring likasom överhuvud för en förändrad enhetlig organisation av socialförsäkringen i dess helhet i enlighet med den nämnda kommitténs uppdrag eller eljest.

Såsom av nämnda kommitté antytts föreligger för närvarande, vad landsbygden angår, ej någon skyldighet att avgiva skriftliga mantalsuppgifter. För nående ensamt av det av motionären åsyftade ovan angivna ändamålet skulle nu denna princip offras och landets arbetsgivare endast för samma ändamål åläggas fullgöra en särskild slags skriftlig uppgiftsskyldighet. Motionären anvisar inga garantier för att denna uppgiftsskyldighet, som väl för kontrollens skull borde och, att döma av motionärens motivering, även kan anses ämnad att gälla jämväl där försäkringen i allt fall är automatisk, och varutinnan någon ändring icke föreslås, skulle bliva fullgjord.

Mantalsskrivningarna avse emellertid endast arbetsgivarförhållandena, sådana de kunna antagas komma att gestalta sig under kalenderåret näst efter det, under vilket mantalsskrivningsförrättningarna försiggå. Men om de förhållanden, som sedermera verkligen inträda, och om alla olika slags under det följande året tillkommande tillfälliga och andra arbetsgivare kan lika litet genom motionärens förslag som för närvarande kunskap vinnas vid mantalsskrivningarna, utan måste väl därutöver för det ändamålet med samma svårigheter som för närvarande fortfarande användas enahanda andra hjälpmedel, som för närvarande.

Motionären framhåller, att, 'då ömsesidiga bolag icke anses berättigade att annat än vid nyår bevilja inträde åt nya delägare, skulle framtida uppgiftsskyldigheter angående delägare bliva lindrigare för bolagen och under pågående år stanna vid ett fåtal'. Samtidigt föreslår emellertid motionären icke någon annan ändring i den i 29 § 3 mom. stadgade skyldigheten för bolag att till riksförsäkringsanstalten göra anmälan om delägares inträde i eller utträde ur bolaget än att sådan anmälan skulle ske inom tid och enligt formulär, som av försäkringsrådet fastställas.

Är det nu meningen, att den registrering av arbetsgivarnas försäkringar för varje tidrymd i olika försäkringsinrättningar, som är en oundgänglig förutsättning för att försäkringssystemet enligt gällande lagstiftning skall kunna fungera, skulle väsentligen grundas på de skriftliga uppgifter vid mantalsskrivnin-

garna, som årligen skulle lämnas av antingen landets samtliga arbetsgivare, omkring 350,000, eller i varje händelse åtminstone av de i ömsesidiga bolag försäkrade arbetsgivarna, vilka vid 1922 års ingång utgjorde omkring 35,000, innebär detta främst ett större betungande än för närvarande icke blott eventuellt av de i riksförsäkringsanstalten automatiskt försäkrade arbetsgivarna, utan även under alla förhållanden av de *arbetsgivare,* som taga försäkring i ömsesidigt bolag. Så skulle t. ex. den arbetsgivare, som från lagens ikraftträdande alltjämt haft sin försäkring i visst bolag, och som ur den synpunkt, nu är i fråga, hittills endast haft att sluta försäkringsavtalet, enligt motionärens förslag därjämte haft att under varje år lämna sådan uppgift vid mantalsskrivningen, som motionären föreslår. *Bolaget,* där försäkringen gällt, skulle fortfarande ha haft viss skyldighet att till anstalten göra anmälan om hans inträde eller eventuella utträde såsom delägare. För att enligt motionärens förslag kunna begagna sig av den av honom åsyftade lindringen i denna eller annan liknande uppgiftsskyldighet måste tydligen bolaget, på något av motionären ej angivet sätt, hava förskaffat sig kännedom om vad vid mantalsskrivningen rörande vederbörande arbetsgivare förekommit, d. v. s. beredas tillgång till samtliga vid mantalsskrivningen lämnade ifrågavarande uppgifter eller deras resultat, i vad bolaget angår. *Riksförsäkringsanstalten,* som under åren 1919—1922 fått mottaga i medeltal årligen omkring 5,100 anmälningar om inträde i och omkring 2,800 anmälningar om utträde ur ömsesidiga bolag, skulle i stället eller vid sidan därav enligt motionärens förslag haft att mottaga, granska, kontrollera och bearbeta under vart och ett av sagda år lämnade skriftliga uppgifter från ovannämnda vederbörande antal arbetsgivare. Den lokala och centrala kontroll beträffande arbetsgivarförhållandena, som vinnes genom de med stöd huvudsakligen av mantalsskrivningarna uppgjorda arbetsgivarförteckningar, vilka årligen skola insändas till riksförsäkringsanstalten, skulle i allt fall i stort sett icke kunna undvaras, om än ytterligare avsevärda förluster skola kunna undvikas för anstalten å okända arbetsgivare, som ej kunna påföras försäkringsavgifter, men till vilkas skadade arbetare anstalten har att i allt fall på grund av den automatiska försäkringen utgiva ersättning.

Skillnaden i omgång och besvär för arbetsgivaren samt i arbetsbörda och kostnader icke blott för bolagen, utan särskilt för riksförsäkringsanstalten enligt en sådan anordning synes i förhållande till vad som för närvarande gäller så i ögonen fallande, att någon jämförelse knappast är möjlig.

I alla de fall, då dels uppgifter ej lämnats vid mantalsskrivningen, dels arbetsgivarförhållandena sedermera intill nästkommande mantalsskrivning förändras, skulle i varje händelse hela den sålunda igångsatta apparaten bliva utan varje betydelse, och bolagens genom den föreslagna metoden tilläventyrs reducerade uppgiftsskyldighet till anstalten i allt fall träda i full tillämpning.

Det lär icke heller låta sig göra, att lämnandet av vissa uppgifter vid mantalsskrivningarna eller underlåtenhet därutinnan från arbetsgivares sida får bli avgörande, när det gäller grundande av rättsverkningar av den, såväl offentligrättsligt som privaträttsligt sett, betydelsefulla art, varom med hänsyn till den sociala olycksfallsförsäkringen enligt nu gällande system är fråga. Lika litet som

uppgifters lämnande vid mantalsskrivningen skulle kunna grunda delägarskap i sådant ömsesidigt olycksfallsförsäkringsbolag, som i lagen avses — ty därför måste väl allt fortfarande efter allmänna rättsregler förutsättas någon slags viljeakt även från bolagets sida — lika litet skulle vad vid mantalsskrivningen sålunda uppgivits kunna bli avgörande med hänsyn till delägarskapets upphörande, varvid väl likaledes enligt allmänna rättsregler gällande grundsatser ej heller skulle kunna åsidosättas. Överhuvud måste väl också ett med viss försäkringsinrättning ingånget försäkringsavtal få de rättsverkningar, som enligt allmänna rättsgrundsatser gälla, oberoende av underlåtenhet från arbetsgivares sida att vid mantalsskrivningen eller eljest lämna uppgift om detsamma.

Motionären framhåller, som nämnts, att bolagen — i allmänhet — icke äro berättigade att annat än från och med nytt kalenderår bevilja inträde åt nya delägare. Då mantalsskrivningarna för ett följande år pågå under tiden 15 november—31 december närmast föregående år, återstår det därvid att lösa frågan om huru under nämnda tid lämnade uppgifter skola kunna göras av riksförsäkringsanstalten eller annan försäkringsinrättning användbara från och med den 1 januari, för att icke tala om hur uppgiftsskyldighetens fullgörande skall kunna kontrolleras och materialet bearbetas.

Det synes icke vara motionärens avsikt och kan väl ej heller ifrågasättas, att den skriftliga uppgift om försäkring i viss försäkringsinrättning, som vid mantalsskrivningen skulle avlämnas, skulle särskilt bestyrkas. Med den obekantskap om den sociala olycksfallsförsäkringens organisation enligt hos oss gällande system och vad därmed sammanhänger, som i många avseenden, ganska naturligt, råder bland breda lager av vårt folk, lär det sålunda icke kunna undgås, att uppgifter, som skola hänföras till försäkringsförhållandena under ett påföljande år, komma att lämnas felaktigt och utan att något sådant försäkringsavtal då föreligger, som förutsättes för att försäkringen skall gälla i visst bolag, men som ej erfordras beträffande riksförsäkringsanstalten. Med den av motionären föreslagna anordningen skulle själva denna obekantskap med förhållandena kunna få ett visst spelrum till den enskilde arbetsgivarens nackdel, något som synes anstalten *föga tilltalande.*

I varje fall är det klart, att det föreslagna förfaringssättet, långt ifrån att kunna minska riksförsäkringsanstaltens och de lokala offentliga organens arbete för olycksfallsförsäkringens handhavande, avsevärt skulle öka detsamma och därmed också, från motionärens egna utgångspunkter sett, föranleda i samma mån ökat, i stället för minskat bidrag från de enskilda bolagens sida till det allmännas ifrågavarande slags utgifter».

Utskottet. Beträffande först motionärens ändringsyrkande i fråga om 29 § punkten 3) får utskottet erinra, att ifrågavarande bestämmelse, efter tillstyrkan av utskottet i dess utlåtande nr 21 vid fjolårets riksdag, tillkommit genom förut åberopade lag den 15 juni 1922. Vid prövning av berörda yrkande har utskottet ej funnit anledning föreslå riksdagen att frångå det beslut, vartill fjolårets riksdag härutinnan kommit.

Vad därefter angår motionärens ändringsförslag rörande 29 § punkten 4) finner utskottet i anslutning till den uppfattning, som därutinnan uttalats av försäkringsrådet och riksförsäkringsanstalten, sagda förslag till sin innebörd ej vara av beskaffenhet att böra biträdas, varför detsamma av utskottet avstyrkes.

Likaledes finner utskottet vad i ovan återgivna yttranden över motionen anmärkts beträffande det däri föreslagna tillägget till 4 § i lagen utgöra hinder för ett tillstyrkande av införande i paragrafen av ett sådant tillägg.

I sammanhang med sitt yttrande över motionen i nu förevarande del har försäkringsinspektionen, i syfte av arbetsbesparing för såväl de ömsesidiga bolagen som riksförsäkringsanstalten, framställt förslag om att de ömsesidiga bolagen skulle befrias från den dem nu åliggande uppgiftskyldigheten till riksförsäkringsanstalten samt i stället åläggas att var för sig efter en gemensam plan statistiskt bearbeta sin egen erfarenhet och meddela riksförsäkringsanstalten resultatet härav i sådan form, att de olika bolagens statistiska siffror kunde av riksförsäkringsanstalten sammanföras med dess egna statistiska siffror, varförutom åt riksförsäkringsanstalten skulle för dess avgiftsdebitering i annan ordning beredas nödigt underlag medelst genomförande av vissa ändringar i nuvarande bestämmelser rörande arbetsgivares uppgiftsskyldighet vid mantalsskrivningsförrättningarna.

Enligt vad utskottet erfarit har riksförsäkringsanstalten emellertid för sin del ansett det av försäkringsinspektionen sålunda framförda förslaget icke vara av beskaffenhet att kunna av riksförsäkringsanstalten biträdas.

Utan att närmare ingå i bedömande av den praktiska genomförbarheten av det utav försäkringsinspektionen framställda förslaget förutsätter utskottet, att detsamma kommer att ägnas nödigt övervägande av förut omförmälda kommitté vid dess avgivande av slutligt utlåtande rörande socialförsäkringens enhetliga organisation.

Ändringsförslag beträffande de ömsesidiga olycksfallsförsäkringsbolagens bidrag till riksförsäkringsanstaltens förvaltningskostnader m. m. (15 och 16 §§).

Redogörelse för gällande bestämmelser

Första stycket av 15 § i lagen innehåller följande bestämmelse:

»Avgift för försäkring enligt denna lag skall, evad försäkringen omfattar en eller flera arbetare, av försäkringsinrättningen bestämmas till belopp, som med hänsyn till arbetets farlighet i allmänhet och till de särskilda förhållanden, under vilka det bedrives, efter försäkringstekniska

grunder prövas vara erforderligt för betäckande av den risk, som försäkringen avser, med tillägg, i fråga om försäkring i bolag, som i 4 § avses, av ett belopp, motsvarande omkostnaderna för försäkringen; och kan förty avgiften ökas eller minskas i den mån förändring i försäkringsrisken eller omkostnaderna äger rum.»

Lagens 16 § äger följande lydelse:

»Såsom bidrag till bestridande av omkostnaderna för försäkringsrådets och riksförsäkringsanstaltens verksamhet skall för varje försäkring i riksförsäkringsanstalten till statsverket erläggas tilläggsavgift med belopp, motsvarande fem procent av försäkringsavgiften, beräknad utan hänsyn till avdrag, som i 11 § omförmäles.

Försäkringsbolag, som i 4 § avses, är ock skyldigt att till statsverket erlägga bidrag till bestridande av nämnda omkostnader. Bidraget erlägges för varje räkenskapsår efter årets utgång på tid och sätt, som av Konungen bestämmes, med belopp, motsvarande tre procent av summan av försäkringsavgifterna, beräknade utan hänsyn till avdrag, som i 11 § omförmäles, för de i bolaget under räkenskapsåret tagna försäkringar.

Övriga omkostnader för försäkringsrådets och riksförsäkringsanstaltens verksamhet bestridas av statsmedel.»

Motionärens ändrings-förslag.

Motionärens ändringsförslag beträffande första stycket av 15 § i lagen avser, att orden »i fråga om försäkring i bolag, som i 4 § avses,» måtte utgå.

Med avseende åter å 16 § innebär motionärens ändringsförslag, att i andra stycket av paragrafen orden »nämnda omkostnader» måtte utbytas mot orden »omkostnader för försäkringsrådet», och orden »tre procent» ändras till »en procent», samt att i tredje stycket av paragrafen orden »och riksförsäkringsanstaltens» måtte utgå.

Till stöd för ändringsförslagen beträffande nu förevarande lagrum har motionären, under erinran om den skiljaktighet i fråga om bestridande av förvaltningskostnaderna, som enligt samma lagrum gäller beträffande försäkring i ömsesidigt olycksfallsförsäkringsbolag, å ena, och i riksförsäkringsanstalten, å andra sidan, förklarat sig finna berörda skiljaktighet obillig samt rättvisan kräva, att de ömsesidiga bolagen befriades från skyldighet att erlägga bidrag till riksförsäkringsanstaltens till vida högre belopp än ursprungligen beräknats uppgående förvaltningskostnader. Vidare har motionären gjort gällande, att, därest de ömsesidiga bolagen fortfarande ansåges böra bidraga till kostnaden för försäkringsrådets verksamhet, berörda bidrag borde sättas till högst en procent av försäkringsavgifterna.

Kommittén för socialförsäkringens organisation.

Det av motionärens förslag i nu förevarande del berörda spörsmålet om riksförsäkringsanstaltens ställning i förhållande till de ömsesidiga bolagen är hänskjutet till prövning av förut omförmälda kommitté för socialförsäkringens organisation. Denna kommitté, vilken tillsatts den 11 oktober 1920 med uppdrag att verkställa utredning och framlägga förslag till möjligast enhetliga och enkla organisationsformer för socialförsäkringens olika grenar, har på därom av kommittén gjord framställning den 4 oktober 1921 fått sitt uppdrag på sådant sätt utvidgat, att det skulle åligga kommittén att till granskning företaga grunderna för hela socialförsäkringen i vårt land, försåvitt beträffande densamma nu förelåge lagar och lagförslag, och avgiva förslag till sådana ändringar i principerna för densamma, som funnes lämpliga för åstadkommande av större enhetlighet och enkelhet. Härigenom har under kommitténs bedömande självfallet bragts även det mycket omstridda spörsmålet om lämpligaste sättet för den obligatoriska olycksfallsförsäkringens handhavande genom statsliga eller enskilda organ och, i händelse av bådaderas användning, om avvägandet dem emellan. I första hand skulle det emellertid åligga kommittén att taga i övervägande och avgiva förslag till anordningar för bland annat nedbringande av riksförsäkringsanstaltens och pensionsstyrelsens administrationskostnader. Den 6 december 1922 har kommittén avlämnat utlåtande med däri innefattade förslag i sistberörda ämne.

I nämnda utlåtande har kommittén, som begränsat sina undersökningar till sådana åtgärder, som skulle kunna genomföras utan mera vittgående principiella förändringar i den nuvarande lagstiftningen, bl. a. föreslagit, *att* i fråga om arbetsgivarnas bidrag till försäkringsrådets och riksförsäkringsanstaltens förvaltningskostnader f. n. endast ett återställande måtte ske av den vid olycksfallsförsäkringslagens antagande förutsatta proportionen mellan arbetsgivarnas och det allmännas utlägg för bestridande av ifrågavarande kostnader, så att statsverket finge vidkännas ungefär hälften av samma kostnader och arbetsgivarna med undantag av staten såsom arbetsgivare återstående delen därav, *samt att* för vinnande av berörda syfte sådan ändring måtte vidtagas i fråga om 16 § i lagen, att *dels* det bidrag i förevarande avseende, som i form av tilläggsavgifter nu utginge från de arbetsgivare, vilkas arbetare vore försäkrade i riksförsäkringsanstalten, förhöjdes, så att detsamma jämte det för samma ändamål från de ömsesidiga bolagen utgående bidrag kunde antagas väsentligen motsvara hälften av försäkringsrådets och riksförsäkringsanstaltens förvaltningskostnader, *dels ock* sådan förändrad form för utgående av förstnämnda förvaltningskostnadsbidrag stad-

gades, att detsamma för varje försäkring beräknades med hänsyn till den förvaltningskostnad, försäkringen antoges komma att föranleda, och tillades nettoförsäkringsavgiften, så att arbetsgivaren sålunda påfördes en bruttoförsäkringsavgift, utgörande summan av nettoavgiften och avgiftstillägget.

Inom kommittén har på denna punkt skiljaktiga meningar anförts. En ledamot av kommittén har sålunda tillstyrkt en ytterligare förhöjning i förvaltningsavgifterna för de arbetsgivare, som hava försäkring i riksförsäkringsanstalten, så att dessa avgifter jämte de ömsesidiga bolagens bidrag kunde antagas motsvara försäkringsrådets och riksförsäkringsanstaltens samfällda förvaltningskostnader. En annan ledamot åter av kommittén har föreslagit, att det i 16 § av olycksfallsförsäkringslagen omförmälda förvaltningsbidraget måtte vid försäkring i riksförsäkringsanstalten bestämmas till 10 procent av försäkringsavgiften, dock att för arbetsgivare, som själv svarade för samtliga understöd, bidraget fortfarande skulle utgå med endast 5 procent.

Jämväl bland de över utlåtandet hörda myndigheterna hava skilda meningar å nu förevarande punkt uttalats, därvid bland annat från något håll gjorts gällande, att jämväl förvaltningsbidraget för de ömsesidiga bolagen borde höjas i proportion till vad som föreslagits beträffande försäkringstagarna i riksförsäkringsanstalten, samt från annat håll föreslagits, att bidraget från sistnämnda försäkringstagare till förvaltningskostnaderna skulle höjas från 5 till 8 procent att liksom de ömsesidiga bolagens motsvarande bidrag utgå å summan av de till riksförsäkringsanstalten årligen inflytande försäkringsavgifter, samt att, i händelse av statsfinansiella skäl högre tilläggsavgift påkallades, en motsvarande höjning jämväl i de ömsesidiga bolagens förvaltningsbidrag borde för sådant fall vidtagas.

Utskottet. Enligt vad utskottet inhämtat, hava de i förenämnda kommittés utlåtande innefattade förslagen ännu ej varit föremål för beslut av Kungl. Maj:t och är någon proposition med anledning av samma förslag icke heller att förvänta till innevarande riksdag. Då det av motionären i nu förevarande del framställda förslaget om ändringar i olycksfallsförsäkringslagen icke lämpligen låter sig upptaga till prövning fristående från de förslag i samma och närliggande spörsmål, som innefattas i förenämnda kommittés ovan berörda utlåtande, samt sistnämnda förslag ännu äro på Kungl. Maj:ts prövning beroende, finner utskottet motionen i denna del ej lämpligen böra till någon riksdagens åtgärd föranleda.

På grund av vad utskottet sålunda anfört får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 18 april 1923.

På andra lagutskottets vägnar:

BROR PETRÉN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Bror Petrén*, *von Sydow**, *Alfred Petrén*, greve *Spens*, *Hult**, *Tjällgren* och *Sigfrid Hansson*.

från andra kammaren: herrar *Magnusson* i Kalmar, *Karlsson* i Gasabäck, *Magnusson* i Skövde*, *Nilsson i* Vibberbo*, *Holmström* i Stockholm, *Svensson* i Skönsberg, *Johansson* i Sollefteå* och *Sundling*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.